

Inkontinenční – absorpční prostředky

MUDr. Lukáš Horčíčka

Urogynekologická ambulance

Absorpční pomůcky tvoří nedílnou součást péče o inkontinentní pacienty. Jejich používání, spolu s vhodnou léčbou, zlepšuje kvalitu života postižených jedinců. Ošetřující lékař by se měl orientovat v nabídce a možnostech jejich užití.

Klíčová slova: vložky, absorpční pomůcky, inkontinence.

Incontinence-absorption products

Absorption products are an integral part of the care of patients with incontinence. Their use along with appropriate treatment improves the quality of life of affected individuals. The attending physician should be acquainted with their supply and options of use.

Key words: pads, absorption products, incontinence.

Interní Med. 2013; 15(1): 31–33

ÚVOD

Ztráta schopnosti ovládat vylučování moči patří mezi vážná postižení člověka v každém věku a promítá se do všech oblastí společenského života. **Při inkontinenci dochází k nežádoucímu a bezděčnému úniku moči do takové míry, že to postiženému jedinci způsobuje nepříjemnou hygienickou, sociální a ekonomickou situaci a tím ovlivňuje jeho kvalitu života.**

DEFINICE

Mezinárodní společnost pro kontinenci (ICS) definuje v současné době inkontinenci moči jako **jakýkoliv bezděčný únik moči.**

PREVALENCE

U žen se výskyt inkontinence liší podle věkové skupiny sledované populace a jeho výskyt se zvyšuje se stoupajícím věkem – 23,3–55,6 %. U žen starších 60 let se vyskytuje inkontinence moči 1,5 – 2x častěji než u mužů.

INKONTINENČNÍ PROSTŘEDKY

Důležitým prostředkem v péči o inkontinentní pacienty jsou savé (absorbční, inkontinenční) prostředky, mezi které řadíme vložky, kalhotky, pleny, podložky a urinální kondomy.

INDIKACE POUŽITÍ

- pacienti očekávající vyšetření
- pacienti očekávající chirurgický zákrok
- pacienti čekající na efekt probíhající léčby
- pacienti, pro které je nevhodné vyšetření či aktivní léčba
- pacienti, kteří podepsali informovaný souhlas s odmítnutím více účinné léčby

Pomůcky jsou tvořeny tzv. superabsorbenty, materiály na základě polymerů, které pojmu 5–7 x více tekutiny než buničina. Na trhu se vyskytuje celá škála prostředků, které se liší nejenom vzhledem, ale také kapacitou zadržené moči.

PODMÍNKY ÚHRADY Z VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ – PRESKRIBCE NA POUKAZ:

Důležité je stanovení správného typu pomůcky podle stupně inkontinence (Metodika VZP 1. 4. 2012), ze které vyjímám:

ZP pro inkontinentní pojištěnce předepisuje smluvní lékař Pojišťovny odborností PRL, URL, GYN, NEU nebo GER na Poukaz.

Pro předpis těchto pomůcek je inkontinence dělena do tří stupňů dle závažnosti postižení:

- **I. stupeň** – mimovolní únik moči nad 50 ml do 100 ml (včetně) v průběhu 4 hodin
- **II. stupeň** – mimovolní únik moči nad 100 ml do 200 ml (včetně) v průběhu 4 hodin
- **III. stupeň** – mimovolní únik moči nad 200 ml v průběhu 4 hodin

**I. stupeň – mimovolní únik moči nad 50 ml do 100 ml (včetně) v průběhu 4 hodin
(Skupina postižení) SKP = 1**

Především stresová inkontinence všech stupňů. Používání pomůcek je nepravdělné. Únik moči nastává při kašli, smíchu, kýchnutí či zvedání předmětů. V případech ostatních typů inkontinence (reflexní, urgentní, extrauretrální), kde není prioritní stresový manévr, musí odborník klasifikaci provést s přihlédnutím k údajům v mikční kartě pacienta (anamnéza), případně k výsledkům vyšetření dolních močových cest.

Z prostředků veřejného zdravotního pojištění jsou hrazeny vložky absorpční inkontinenční – dámské (se savostí nad 120 ml), pánské a kapsy absorpční pánské: maximálně 150 kusů/měsíc, nejvýše do 450 Kč/měsíc.

**II. stupeň – mimovolní únik moči nad 100 ml do 200 ml (včetně) v průběhu 4 hodin
(Skupina postižení) SKP = 2**

Ostatní typy inkontinence zejména u mobilních pacientů. Používání pomůcek je nutné denně, únik moči nastává při změně polohy, při běhu, chůzi, chůzi po schodech, při fyzické námaze.

Jsou hrazeny: pleny absorpční dámské a pánské (vložné pleny).

Hrazeno: maximálně 150 kusů/měsíc, do celkové výše 900 Kč.

Fixační kalhotky: maximálně 24 kusů/rok, do celkové výše 190 Kč. Urinální kondomy – SKP = 4: maximálně 30 kusů/měsíc, do celkové výše 700 Kč a sběrné urinální sáčky denní a noční – SKP = 4: maximálně 10 kusů/měsíc, do celkové výše 500 Kč.

**III. stupeň – mimovolní únik moči nad 200 ml v průběhu 4 hodin
(Skupina postižení) SKP = 3**

Ostatní typy inkontinence v pokročilém stádiu především u ležících pacientů spojené také s inkontinencí stolice. Používání pomůcek je trvalou nutností. Moč, případně stolice, uniká trvale, bez možnosti jakkoli kontrolovat tento stav.

Jsou hrazeny kalhotky absorpční (kalhotky plenkové) – SKP = 3, maximálně 150 kusů/měsíc, do celkové výše 1 700 Kč. Dále podložky absorpční s absorpční plochou od 40 x 60 cm do 60 x 90 cm – SKP = 3 maximálně 60 kusů/měsíc, úhrada je ve výši 75 % konečné ceny. Pro urinální kondomy – SKP = 4 platí úhrada: maximálně 30 kusů/měsíc, do celkové výše 700 Kč a sběrné urinální sáčky denní, noční – SKP = 4 je hrazeno maximálně 10 kusů/měsíc, do celkové výše 500 Kč.

Vzájemné kombinace ZP označených SKP = 1, 2 nebo 3 nejsou hrazeny z prostředků veřejného zdravotního pojištění.
Pro předpis Poukazu pro inkontinentního pojištěnce platí:

- na Poukaze může být předepsán pouze jeden druh ZP (pomůcky pro inkontinentní) s využitím možnosti předepsání více poukazů,
- své pomůcky (vložky, vložné pleny, kalhotky absorpční, ...) by měly být přiloženy na těle pacienta maximálně po dobu 8 hodin z hygienických důvodů,
- při preskripci nesmí dojít k překročení limitů (množstevní a finanční) stanovených pro jednotlivé typy ZP,
- o vystavení Poukazu musí být proveden záznam v dokumentaci pojištěnce s uvedením stupně inkontinence a údaj o množství předepsaných pomůcek.

VLASTNOSTI POMŮCEK

U inkontinentních pomůcek se hodnotí tyto vlastnosti: **jednoduchá manipulace** s pomůckou, dobrá **schopnost absorpce** (pohlcují pachy, brání množení mikroorganismů, neutralizují metabolity moči) a především **dobrá prodyšnost**. Při používání vhodného typu pomůcek lze předcházet kožním podrážděním (svědění, zarudnutí, mokvání pokožky. Již po několika týdnech adekvátní péče i o těžce inkontinentní seniory, kde jiná, například operační léčba není možná, lze výrazně zlepšit kožní komplikace a projevy při močové inkontinenci až u 90 % nemocných. Existuje i celá řada kosmetických přípravků, které účinně pomáhají proti agresivnímu působení unikající moči (např. čisticí pěna, speciální tekuté mýdlo, vlhké ošetřující ubrousky a kožní ochranný krém na pokožku).

ZÁVĚR:

V péči o inkontinentního pacienta by lékař měl umět najít adekvátní druh léčby inkontinence, ale současně by měl pomoci i s výběrem vhodných hygienických pomůcek za stanovených podmínek. Tím pomůže výrazně zlepšit kvalitu života pacienta a zabrání zdravotním problémům, které inkontinenci moči provázejí.

Literatura

1. Zmrhal J, Horčíčka L. Hyperaktivní měchýř, diagnostika, sociální aspekty a kvalita života; Praktická gynekologie; 5/2006.
2. Horčíčka L. Inkontinence moči, diagnostika a terapie; konference Sestra in – 2009.
3. Cardozo L. Urogynecology, Churchill Livingstone, 1997.
4. Culligan PJ, Goldberg RP. Urogynecology in Primary Care, Springer, 2007.

Článek přijat redakcí: 31. 8. 2012

Článek přijat k publikaci: 8. 1. 2013

MUDr. Lukáš Horčíčka

Urogynekologická ambulance

Národní 25, 110 00 Praha

horcic.luk@volny.cz
